

Tytuł: 3-epi-25(OH)D – nowy metabolit, potencjalne działanie biologiczne, problematyka interferencji w oznaczeniach. / 3-epi-25(OH)D – a new metabolite, potential biological function, interference in laboratory assays.

Słowa kluczowe: 3-epimery metabolitów witaminy D3 chromatografia cieczowa ze spektrometrią mas homeostaza wapniowo-fosforanowa kalcytriol

Keywords: 3-epimetabolites of vitamin D3 calcium –phosphate homeostasis liquid chromatography tandem mass spectrometry calcitriol

Autorzy:

Elżbieta Karczmarewicz - Zakład Biochemii i Medycyny Doświadczalnej, Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka”, Warszawa

Grażyna Odrowąż - Sypniewska - Katedra i Zakład Diagnostyki Laboratoryjnej, Collegium Medicum, Uniwersytet Mikołaja Kopernika

Łukasz Paprotny - Instytut Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w Sosnowcu

Paweł Płudowski - Zakład Biochemii, Radioimmunologii i Medycyny Doświadczalnej, Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” w Warszawie

Streszczenie:

Metabolizm $1\alpha,25(\text{OH})_2\text{D}_3$ polega na inaktywacji enzymatycznej poprzez utlenianie łańcucha bocznego pierścienia B w pozycji C-24, prowadzącej do powstania kwasu kalcytrionowego oraz w pozycji C-23 z utworzeniem $1\alpha,25(\text{OH})_2\text{D}_3-26,23$ -laktonu. W późnych latach 90. opisano inną drogę przemian 25-hydroksy D₃, $1\alpha,25(\text{OH})_2\text{D}_3$ i $24,25(\text{OH})_2\text{D}_3$, związaną z modyfikacją konfiguracji grup hydroksylowych pierścienia A – epimeryzacją w pozycji C-3. Produkty tego procesu to C-3 epimery o nieco słabszej niż ich analogi aktywności biologicznej. Obecność C-3 epimerów wykazano w surowicy krwi ludzkiej osób w różnym wieku, jednak największe stężenie wystąpiło u niemowląt. Mimo zmienionej konfiguracji 3-epimery działają w komórkach, podobnie jak ich prekursorzy, osiągając większe stężenie wewnątrzkomórkowe ze względu na spowolniony metabolizm. Prawdopodobnie 3-epimery mogą posiadać aktywność transkrypcyjną, antyproliferacyjną oraz odgrywać rolę w regulacji różnicowania się komórek i indukowaniu apoptozy. Obecność C-3 epimeru $25(\text{OH})\text{D}_3$ w surowicy może interferować w oznaczeniu $25(\text{OH})\text{D}$ i powodować uzyskanie niewiarygodnych wyników. W celu dokładnego rozdzielenia C-3 epimeru $25(\text{OH})\text{D}_3$ od pozostałych form $25(\text{OH})\text{D}$ należy stosować bardzo wysokiej czułości metodę, będącą połączeniem wysoko sprawnej chromatografii cieczowej i tandemowej spektrometrii masowej (LC-MS/MS). Zaleca się, aby ze względu na znacznie podwyższoną zawartość C-3 epimeru u niemowląt podawać jego stężenie na wyniku, natomiast w przypadku dzieci, młodzieży i dorosłych nie jest to warunek konieczny. Zalecenie to opiera się na wynikach wcześniejszych badań, w

których aktywny metabolit 3-epi-25(OH)D₃ wykazywał mniejszą skuteczność w regulowaniu stężenia wapnia w porównaniu do form nieepimerycznych.

Abstract:

1 α ,25(OH)₂D₃ is metabolized through the oxidation pathway of B-ring side chain at C-24 into inactive calcitroic acid or at C-23 leading to formation of 1 α ,25(OH)₂D₃-26,23-lactone. In the late 90-ties another metabolic pathway has been described – modification of hydroxyl groups configuration of A-ring at C-3 with formation of 3-epimers of 25(OH)D₃, 1 α ,25(OH)₂D₃ and 24,25(OH)₂D₃. C-3 epimers have been shown to exert slightly weaker biologic activity. C-3 epimers were, so far, detected in the serum of infants, children and adults however, concentrations were the highest in infants. In spite of different configuration, these isomers play a similar biological role in the cells as their precursors, occurring in the higher concentrations due to slow metabolism. It has been suggested that 3-epimers may display transcription and anti-proliferative effects as well as regulate cell differentiation and apoptosis. Elevated concentration of 3-epi-25(OH)D₃ in the human serum may interfere with 25(OH)D as say leading to false positive results. Separation of 3-epi-25-hydroxyvitamin D₃ requires using of ultraperformance liquid chromatography –tandem mass spectrometry (LC-MS/MS). It is recommended that concentration of 3-epi-25(OH)D₃ should be reported while measuring 25(OH)D₃ in the serum samples of infants whereas this is not obligatory for children, adolescents and adults. This recommendation is based on the earlier data showing 3-epi-25(OH)D₃ had a lower effect on calcemia comparing to nonepimeric forms.